

Notitie

Scenario's 2014 –2020

Gemeente Hillegom

1. Inleiding

1.1 De opdracht

Begin 2010 is de eerste scenarionotitie opgesteld om tijdig keuzes en afwegingen te kunnen maken over het te voeren beleid van de gemeente Hillegom. Deze notitie is een succes geweest. Wij hebben tijdig kunnen anticiperen op de ontwikkelingen en draconische ingrepen zijn niet nodig geweest. Eind 2012 zijn de vooruitzichten niet positief, de maatregelen uit het gekozen scenario B zijn ingezet. Het nieuwe kabinet stelt ons nog meer bezuinigingsmaatregelen in het vooruitzicht. Tijd voor een nieuwe versie van de scenarionotitie.

De begroting van 2013 is de basis voor de nu uit te werken scenario's. Dat is het vertrekpunt om nieuwe ontwikkelingen te plotten. We stellen in deze notitie weer een aantal verschillende scenario's op om hiermee de gevolgen voor de meerjaren begroting van Hillegom duidelijk te maken.

De resultaten van de besluitvorming op basis van deze notitie gebruiken we als input voor de Kadernota 2014.

1.2 Uitgangspunten

De uitwerking van de verschillende scenario's in deze notitie is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

1. De opzet van deze notitie volgt de eerder gebruikte opzet voor de scenarionotitie 2011–2014.
2. Er is geen onderwerp controversieel bij het samenstellen van de scenario's en maatregelen. Discussie hierover vindt plaats tijdens de behandeling in het college en de raad.
3. Het coalitie akkoord 2010–2014.
4. Verlaging algemene uitkering excl. specifieke en decentralisatie-uitkeringen per ultimo 2020, de algemene uitkering wordt over een periode van een aantal jaar verlaagd. Algemeen wordt aangenomen dat ook na 2017 de verlaging doorgaat.
5. Basis is het saldo van de meerjarenbegroting (programmabegroting 2013) aangevuld met besluiten en ontwikkelingen tot en met 31-12-2012.
6. Alle mogelijke besparingen, bezuinigingen, efficiency en inkomsten verhogingen meenemen > € 10.000.

7. Het meerjarenperspectief tot en met 2020 wordt meegenomen als basis voor de Kadernota. De jaren 2018, 2019 en 2020 zijn puur informatief.
8. Niet meegenomen zijn:
  - Mogelijke ontwikkelingen (toename WW uitkeringen etc)
  - Lagere opbrengsten bouwleges door crisis
  - Lagere opbrengsten grondexploitaties
  - Financieringsresultaten geplande investeringen en grondexploitaties
  - Bezuinigingen van het rijk op specifieke uitkeringen en WMO uitkering
  - Korting op de algemene uitkering agv NUON gelden
9. Er wordt een vijftal scenario's uitgewerkt;
  - a. Scenario 0
De doorgerekende bezuinigopgave agv circulaire en regeerakkoord zijn voldoende uitdaging.
  - b. Scenario A
Aanvullende verlaging van de algemene uitkering per 2020 met 2,5%
  - c. Scenario B
Aanvullende verlaging van de algemene uitkering per 2020 met 5%
  - d. Scenario C
Aanvullende verlaging van de algemene uitkering per 2020 met 7,5%
  - e. Scenario D
Aanvullende verlaging van de algemene uitkering per 2020 met 10%

(NB. De verlaging is aanvullend op de al bestaande verlaging van de algemene uitkering. Dit maken we zichtbaar in een grafiek door de ontwikkeling van de AU te laten zien zonder de gelden voor extra taken)

1.3 Proces

Wat is er gedaan?

Allereerst is een overzicht gemaakt van de huidige (financiële) stand van zaken. Dit is gedaan op basis van de vastgestelde begroting 2013 en de besluiten die tot en met 31/12/2012 zijn genomen. Ook zijn de gevolgen van de september- en decembercirculaire 2012 verwerkt. Dit leidt tot een meerjarenoverzicht van het begrotingssaldo. Vervolgens is de meerjarenprognose van de ontwikkeling van de algemene uitkering uitgewerkt. Hierbij zijn we uitgegaan van de gegevens en informatie zoals die worden verstrekt door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het ministerie van financiën en het ministerie van Binnenlandse zaken. Ook hebben we gebruik gemaakt van de resultaten van de Stresstest.

Op basis van die gegevens hebben we een vijftal scenario's in beeld gebracht en door die te matchen met de huidige stand van zaken, een beeld geschetst van de mogelijke ontwikkeling van het meerjarensaldo.

Het maken van keuzes.

Het college heeft op basis van deze informatie twee scenario's verder uitgewerkt. Hierbij is gebruik gemaakt van de informatie vanuit de VNG, FAMO en de ministeries en is ook gekeken naar hetgeen de omliggende gemeenten gaan doen. Vervolgens is er op basis van de gekozen scenario's, aan de hand van criteria, een pakket aan maatregelen opgesteld dat er voor zorgt dat het meerjarenbeeld een positief resultaat geeft.

Uiteraard hebben de maatregelen gevolgen die merkbaar zijn. Deze maatregelen worden tijdens de behandeling van de kadernota in meer detail weergegeven en maken we de gevolgen ook zichtbaar. In deze notitie geven we een beeld op hoofdlijnen. Als bijlage is toegevoegd het overzicht van alle maatregelen en de keuzes die door het college zijn gemaakt aan de hand van de criteria.

NB.

De bedragen genoemd in deze notitie zijn gecalculerde inschattingen, op basis van de informatie die wij nu hebben. Het is van belang om te realiseren dat deze cijfers niet zeker zijn. Zeker naar mate de jaren verder van het moment van opstellen vandaan liggen, neemt de onbetrouwbaarheid toe. De bedragen zijn daarom ook afgerond naar hele duizendtallen.

2. Financiële positie Hillegom

2.1 Het saldo Meerjarenbegroting

Allereerst laten wij zien wat de ontwikkeling van het meerjarensaldo is, op basis van de nu bekende gegevens. We noemen dit het meerjarensaldo bij de nullijn. In de tabel hieronder is te zien wat het meerjarensaldo doet na het vaststellen van de Programmabegroting 2013, het verwerken van relevante besluiten tot en met 31 januari 2013, de uitwerking van bekende gegevens uit het regeerakkoord en de gevolgen van de september- en decembercirculaire 2012.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
saldo begroting 2013	-	-202.000	-572.000	-226.000	-226.000	-226.000	-226.000	-226.000
Ontwikkelingen en besluiten	-148.000	-588.000	-870.000	-1.062.000	-1.258.000	-1.258.000	-1.258.000	-1.258.000
Ambities	-	-200.000	-250.000	-300.000	-350.000	-400.000	-450.000	-500.000
Saldo bij 0 lijn	148.000	-990.000	-1.690.000	-1.588.000	-1.834.000	-1.884.000	-1.934.000	-1.984.000

Tabel 1 Meerjarensaldo bij nullijn

Ontwikkelingen en besluiten:

- Mutaties algemene uitkering op basis van de september- en decembercirculaire
- De uitwerking van het regeerakkoord (voor zover per 31-1-2013 bekend), oa. de Btw verhoging, de wet Hof, de gevolgen aanpassing BTW compensatiefonds en het schatkistbankieren.
- aansluiting bij Stichting Rijk, (nb geen rekening is gehouden met de mogelijke besparingen van de inkoop samenwerking met Stichting Rijk)

Ambities:

Er zijn nog niet in de begroting 2013 ev. opgenomen ambities. Deze ambities zijn geïnventariseerd en gekwantificeerd, dit is indicatief. In de kadernota 2014 ev. worden deze ambities verder onderbouwd en dan vindt er ook besluitvorming over plaats.

De genoemde ambities zijn:

- Ambtelijke inzet op gebied van economie, Toerisme en communicatie
- Toekomstbestendig maken van ICT
- Investerings ten behoeve van het hebben en houden van een aantrekkelijk centrum
- Veranderende vraag op gebied van volkshuisvesting
- Uitvoering plannen vanuit HVVP

Risico's

Bij het maken van deze scenarionotitie is geen rekening gehouden met de volgende risico's.

- Afwaardering grondexploitaties.

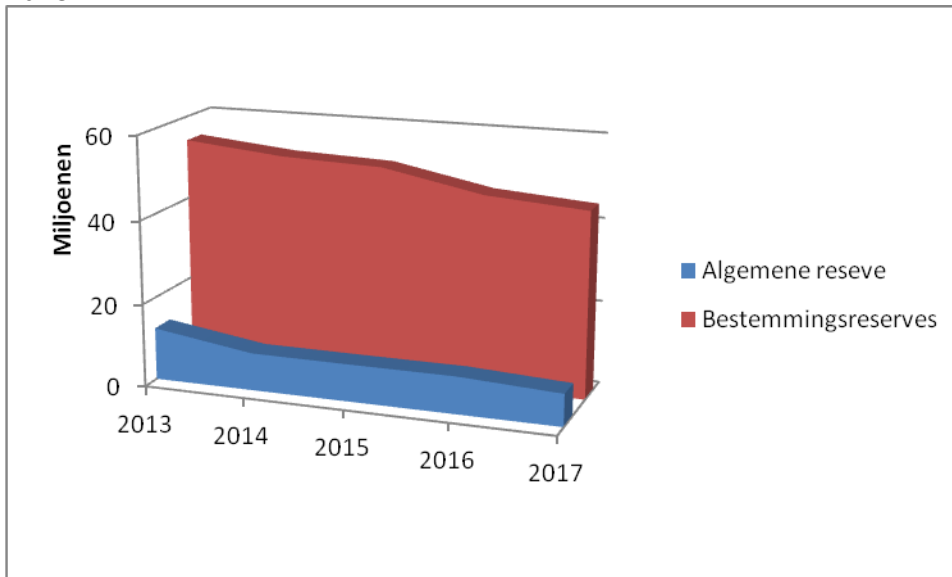
De gehanteerde grondprijzen staan onder druk en de verwachting is dat deze naar beneden bijgesteld moeten worden, willen ontwikkelingen op de woningmarkt gestimuleerd worden. Deze bijstelling heeft geen directe gevolgen voor de exploitatiebegroting, wel voor onze reserves.

- Afschaffing precariobelasting.

Het wetsvoorstel (incl. combinatiemogelijkheden) is nog niet ingediend. Na aankondiging is twijfel gerezen over de juridische haalbaarheid van de mogelijk compensatie via de OZB. Tevens is er vanuit de VNG veel verzet tegen deze maatregel die van grote invloed is op de inkomsten van alle gemeenten.

2.2 De reservepositie van de gemeente Hillegom

De reservepositie van gemeente Hillegom is goed. De recent uitgevoerde stresstest bevestigt deze conclusie. De reservepositie is het resultaat van het in het verleden gevoerde beleid om verstandig om te gaan met de opbrengst van de verkoop van de Nuon aandelen. De onderstaande grafiek laat de (meerjarige) stand van de reserves zien op basis van de begroting 2013.

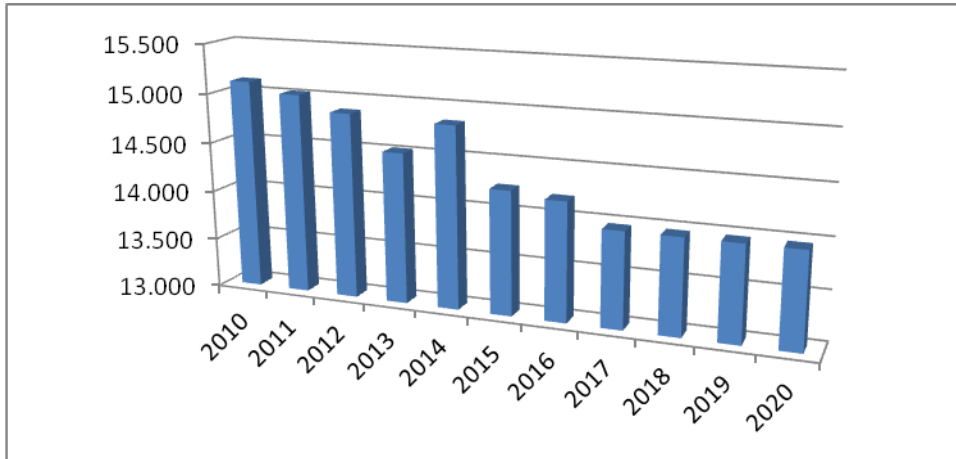

Grafiek 1 Meerjarige reservepositie

Begin 2017 zit er in totaal ruim € 52 miljoen in de reserves. Hiervan is €7,7 miljoen aan te merken als algemene reserve, het overige deel € 44,6 miljoen zit in diverse bestemmingsreserves. De uitname uit de reserves is toegenomen, dat is te verklaren doordat wij verschillende grote projecten hebben uitgevoerd, of aan het uitvoeren zijn.

2.3 De ontwikkeling van de algemene uitkering

In de eerste tabel laten wij het verloop van de algemene uitkering zien vanaf 2010, zonder de extra decentralisatie uitkeringen mee te nemen. Hierdoor wordt de al gerealiseerde vermindering van de algemene uitkering zichtbaar.

Grafiek 2 ontwikkeling algemene uitkering (excl. Decentralisatie)

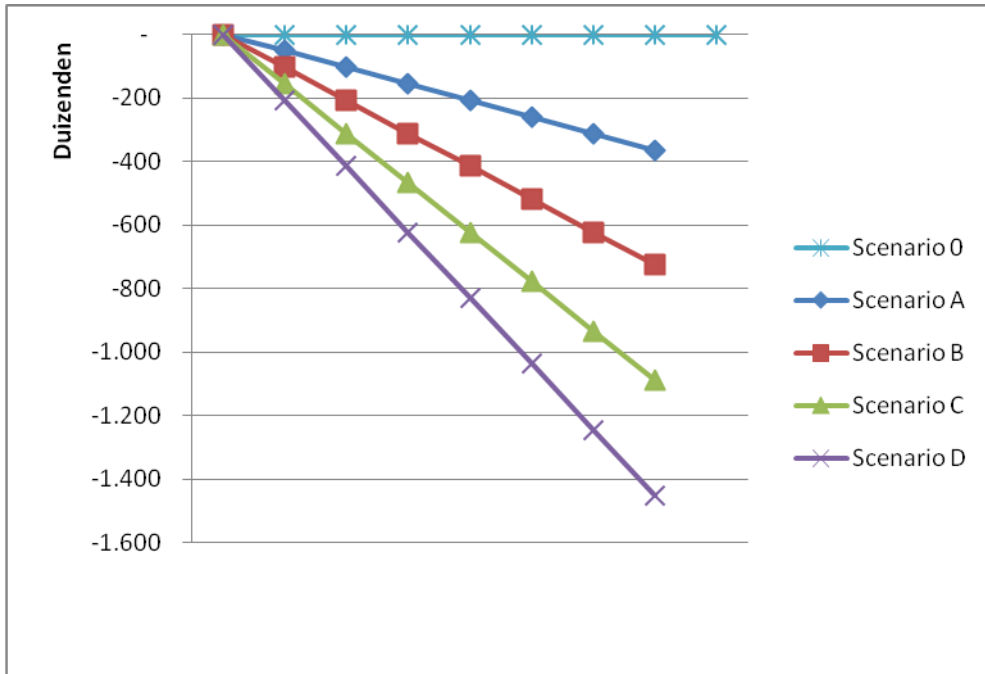
In de tabel hieronder staat de verwachte ontwikkeling van de algemene uitkering voor de komende jaren op basis van de verschillende scenario's. Bij de berekening van deze bedragen is uitgegaan van de septembercirculaire 2012. In de tabel is de extra afname van de algemene uitkering te zien.

De verlaging van de algemene uitkering is gelijk verdeeld over de jaren 2014 tot en met 2020.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Scenario 0	-	-	-	-	-	-	-
Scenario A	-51.000	-103.000	-155.000	-207.000	-259.000	-311.000	-363.000
Scenario B	-103.000	-207.000	-311.000	-415.000	-518.000	-622.000	-726.000
Scenario C	-155.000	-311.000	-466.000	-622.000	-778.000	-933.000	-1.089.000
Scenario D	-207.000	-415.000	-622.000	-830.000	-1.037.000	-1.245.000	-1.452.000

Tabel 2 ontwikkeling extra afname algemene uitkering per scenario

De grafische weergave van de afname is hieronder te vinden.

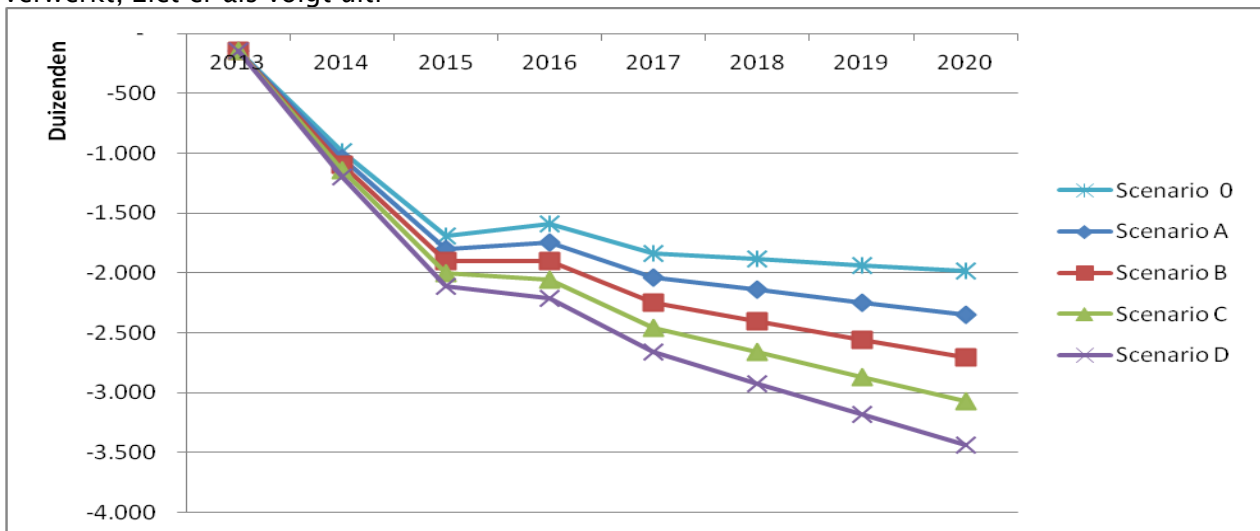

Grafiek 3 Afname algemene uitkering

De eerste jaren geven een redelijk getrouw beeld over hetgeen we kunnen verwachten. Naarmate de jaren verder weg liggen, neemt de onzekerheid over de ontwikkelingen toe. Een en ander is afhankelijk van het herstel van de economie.

2.4 het meerjarensaldo

Het meerjarensaldo waarin de scenario's van de verlaging van de algemene uitkering zijn verwerkt, ziet er als volgt uit:

Grafiek 4 Ontwikkeling meerjarensaldo

In de tabel hieronder staan de bedragen per jaar. Hierbij geldt ook dat naar mate we verder gaan in de jaren, ook de onzekerheid over de hardheid van de cijfers toeneemt.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Scenario 0	-148.000	-989.000	-1.692.000	-1.588.000	-1.834.000	-1.884.000	-1.934.000	-1.984.000
Scenario A	-148.000	-1.041.000	-1.796.000	-1.743.000	-2.041.000	-2.143.000	-2.245.000	-2.347.000
Scenario B	-148.000	-1.093.000	-1.900.000	-1.899.000	-2.249.000	-2.403.000	-2.556.000	-2.710.000
Scenario C	-148.000	-1.145.000	-2.004.000	-2.055.000	-2.456.000	-2.662.000	-2.868.000	-3.073.000
Scenario D	-148.000	-1.196.000	-2.107.000	-2.210.000	-2.664.000	-2.921.000	-3.179.000	-3.436.000

Tabel 3 Ontwikkeling meerjarensaldo per scenario

3. Maatregelen

Om de meerjarenbegroting sluitend te kunnen maken zijn belangrijke keuzes nodig. Er is een groot aantal maatregelen verzameld. Deze maatregelen zouden ultimo 2020 een totale besparing kunnen opleveren van ruim 2,3 mln. op basis van scenario A.

De maatregelen zijn gegroepeerd in vier hoofdgroepen. Er is door de programmaregisseurs in coproductie met de teams en financiën onderzocht welke mogelijke maatregelen hiervoor in aanmerking komen. Vervolgens heeft een kaderstellende sessie met het college plaatsgevonden om maatregelen te kunnen categoriseren.

A. Verlaging lasten

In deze hoofdgroep zitten de onderwerpen die al in de huidige begroting zijn opgenomen. Als voorbeeld noemen we;

- Besparingen op onderhoud openbare ruimte / wegen / binnenhavens
- Besparingen op de verschillende GR'en
- Besparingen via personeelsbeleid

B. Verhogen baten

In deze hoofdgroep zijn de inkomsten verhogende maatregelen ondergebracht. Hierbij moet u denken aan;

- Prijzen van producten binnen grens verhogen
- Afbouwen van de Nuon reserve
- Verhogen van leges

C. Anders werken

In deze hoofdgroep zijn de maatregelen gebundeld die betrekking hebben op de verlaging van indirecte kosten. Het betreft hier onderwerpen als;

- Meer digitaal afhandelen
- Individuele voorzieningen van de ISD doorberekenen
- Strengere richtlijnen leerlingenvervoer

D. Aanpassen beleid

In deze hoofdgroep zijn de maatregelen opgenomen die betrekking hebben op het bestaande beleid. Het uitvoeren van deze maatregelen heeft tot gevolg dat het beleid wordt aangepast, verandert of verdwijnt. Voorbeelden hiervan zijn;

- Maatschappelijke voorzieningen aanpassen
- Gerichtte subsidies bijstellen
- Hertenkamp sluiten

4. Voorkeur

4.1 Scenario's

Bij het schrijven van deze notitie zijn de gevolgen van het ingezette kabinetsbeleid nog niet duidelijk. Wel zien we dat de decentralisatie van een groot aantal taken voor een verhoogde druk bij gemeenten zorgt; zowel financieel als kwalitatief. Ook de effecten van de crisis zijn merkbaar, alleen nog niet op langere termijn te kwantificeren.

Om te komen tot een solide inschatting van de mogelijke bezuinigingen heeft het college 2 verschillende scenario's in tijd uitgezet. De keuze voor het bezuinigingsvoorstel is mede ingegeven door informatie die we vanuit de VNG en de beroepsvereniging FAMO hebben ontvangen.

Bij ons voorstel gaan we uit van een scenario waarbij we 2,5% extra korting krijgen op de algemene uitkering per ultimo 2020.

4.2 Maatregelen

Er heeft een uitgebreide inventarisatieronde plaatsgevonden binnen de teams van de gemeente. Deze inventarisatie had tot doel om alle mogelijke maatregelen te benoemen, de effecten inzichtelijk te maken en de financiële consequentie te laten zien.

Bij de keuzes heeft het college de volgende beleidsuitgangspunten uitgesproken:

- Maatregelen moeten passen bij de visie van Hillegom
- Maatregelen moet aansluiten bij het coalitie akkoord (met als kanttekening dat de situatie in 2013 niet voorzien was op het moment van maken van het coalitieakkoord. Dat betekent dat er ook keuzes gemaakt moeten worden die in kunnen gaan tegen het coalitieakkoord).
- Sluitende meerjarenbegroting
- Zoveel mogelijk dereguleringsmaatregelen
- Bij overdracht taken vanuit het Rijk, hanteren wij het principe: "wat we krijgen vanuit het Rijk is het maximale budget voor deze taak".
- We streven naar minimale lastenverzwaring voor inwoners, instellingen en bedrijven.
- Jeugd is de toekomst van Hillegom, dus bezuinigen wij niet op dit onderwerp.
- Economische activiteiten zijn van groot belang voor een gezond economisch klimaat, hierin blijven wij investeren.
- De investeringen in infrastructurele projecten blijven wij uitvoeren volgens plan.
- Veiligheid is een belangrijk thema, ook hier wordt niet op bezuinigd.
- De CEBEON norm wordt gebruikt om onderhoudniveau te bepalen.

- De Gemeenschappelijke regelingen leveren ook een bijdrage in de bezuinigingsopgave, dat betekent dat ook onze partners met voorstellen moeten komen om de bijdrage van onze gemeente te verlagen.

Op basis van deze uitgangspunten is er gekozen uit de mogelijke maatregelen en kan er inzichtelijk worden gemaakt welke effecten deze keuzes hebben op de ontwikkeling van het meerjarensaldo van het gekozen scenario's.

In de volgende paragrafen wordt een overzicht gegeven van de (financiële) effecten van de diverse scenario's. op basis van de kaderstelling door het college mbt de maatregelen. Als bijlage is opgenomen het totale pakket aan maatregelen, afgestemd op scenario A.

4.3 Twee voorkeur scenario's nader uitgewerkt

In deze paragraaf zijn twee scenario's uitgewerkt om het meerjarenperspectief te kunnen bepalen. Scenario A betekent een extra verlaging van de algemene uitkering per 2020 van 2.5% Scenario B neemt 5% verlaging als uitgangspunt. Op basis van deze gegevens is doorgerekend wat de ontwikkeling van het meerjarensaldo is.

Het college heeft in een interactieve bijeenkomst aangegeven welke maatregelen wat hun betreft ingezet kunnen worden om te bezuinigen, maar ook welke maatregelen wat het college betreft buiten schot dienen te blijven. De uitgangspunten uit paragraaf 4.2 hebben hier als leidraad voor gediend.

4.3.1 Scenario A

De ontwikkeling van het meerjarensaldo ziet er bij dit scenario als volgt uit;

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Scenario A	-1.041.000	-1.796.000	-1.743.000	-2.041.000	-2.143.000	-2.245.000	-2.347.000

Tabel 4 Ontwikkeling meerjarensaldo scenario A

Het pakket aan maatregelen geeft de het volgende financiële beeld:

Hoofdgroep	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Anders werken	145.000	190.000	238.000	242.000	247.000	202.000	287.000
Aanpassen beleid	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
Verhogen Baten	23.000	1.003.000	977.000	956.000	929.000	908.000	888.000
Verlagen lasten	877.000	2.010.000	847.000	890.000	555.000	535.000	562.000
totaal	1.088.000	3.246.000	2.105.000	2.131.000	1.774.000	1.688.000	1.780.000

Tabel 5 Maximale opbrengst bezuinigpakket scenario A

Hierbij valt op dat in een aantal jaren het pakket aan maatregelen voldoende financiële ruimte oplevert om het verwachte tekort te compenseren, maar ook dat vanaf 2018 aanvullende maatregelen nodig zijn.

4.3.2 Scenario B

De ontwikkeling van het meerjarensaldo ziet er bij dit scenario als volgt uit;

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Scenario B	-1.093.179	-1.900.418	-1.899.532	-2.249.295	-2.403.045	-2.556.795	-2.710.545

Tabel 6 Ontwikkeling meerjarensaldo scenario B

Het pakket aan maatregelen geeft de het volgende financiële beeld:

Hoofdgroep	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Anders werken	145.000	284.000	391.000	493.000	558.000	513.000	598.000
Aanpassen beleid	756.000	886.000	1.047.000	1.199.000	1.306.000	1.468.000	1.570.000
Verhogen Baten	67.000	1.101.000	1.124.000	1.152.000	1.179.000	1.201.000	1.224.000
Verlagen lasten	877.000	2.035.000	897.000	970.000	635.000	615.000	642.000
totaal	1.845.000	4.306.000	3.459.000	3.814.000	3.678.000	3.797.000	4.034.000

Tabel 6 Maximale opbrengst bezuinigpakket scenario A

Het pakket aan mogelijke maatregelen geeft voldoende ruimte om de verwachte tekorten te kunnen opvangen, er is ruimte om ook keuzes te kunnen maken binnen het totale pakket aan maatregelen.

5. Kadernota 2014

5.1 Wat nemen we op in de kadernota?

Meerjarensaldo en activiteitenplan

- Het meerjarenperspectief tot en met 2020 wordt meegenomen als basis voor de Kadernota. De jaren na 2014 zijn indicatief en de jaren 2018–2020 zijn puur informatief en worden in de kadernota niet opgenomen.
- We gaan uit van scenario A.
- We nemen hierin het geactualiseerde activiteitenplan 2014 –2017 op.
- Het activiteitenplan wordt opgesteld op basis van de volgende uitgangspunten:
  - beperken tot wettelijke taken
  - nieuw beleid is voorzien van dekking van de lasten.
- De voorkeur van het college aan maatregelen wordt nader uitgewerkt in de kadernota 2014.

Financiële en operationele uitgangspunten

Tot slot worden de financiële en operationele uitgangspunten voor het maken van de programmabegroting 2011 geformuleerd.

Bijlage 1 Overzicht Maatregelen

Afgestemd op de keuze voor scenario A